

fekszik adósság gyanánt. Azt állítják, hogy valamely ország annál gazdagabb, minél többel adós önmagának; hadd legyen boldog ez elmélettel bárki. Én inkább szeretném, ha az irt tőke kamatait az egyes tagok helyett valamely pénzintézet vagy az állam fizetné az ekklézsiának.*)

K. A.

IRODALMI ÉRTESITŐ.

A keresztyén egyház történelme. Irta Varga Lajos, sárospataki theologiai tanár. I. kötet. A reformatio előtti korszak, vagy a catholicismus fejlődése, az egyház egyetemes uralma és hanyatlása. 529 lap. E nagy szorgalommal s forrás ismerettel irt mű több mint 33 ívet tartalmaz s bevezetéssel van ellátva. Az egész munka három kötetre fog terjedni; a második kötet tárgyalni fogja a reformatiotól a XIX. százig terjedő eseményeket, a harmadik a XIX. száz vallási és egyházi mozgalmait ismerteti s egy-egy kötet terjedelme 25—30 iv lesz; a jelen kötet ára 4 frt.

Ha vannak is e műnek hiányai, azok az előnyei s jelességei mellett el-
tűnnek. Ilyen előnyök: a czélszerű beosztás, vonzó és jó magyaros irály; az események helyes felfogása és elfogulatlan bírálata. A tényeket s elveket kellő megvilágításban állítja előnkbe s a legnagyobb részletességgel öleli fel az egyház minden mozzanatát. Az egyház megalapítása, üldözése, az alkotmány fejlődés, hitágazat, cultus, művészet, tudomány, reformtörekvések, az egyház külső és belső küzdelme stb. élethűen vannak előadva benne. S épen ebben különbözik a „Hase-féle“ egyháztörténelemtől, melyben az események oly tömötten vannak előadva, hogy az inkább olyanok kezébe való, kik már az egyháztörténelemben jártasak. Részünkről nagy elismeréssel vagyunk szerző iránt, hogy e valóban protestans szellemtől áthatott kézi könyvet megírta a papnővendékek s a művelt közönség számára. Reméljük, hogy a következő kötetek is hasonló szellemben, elfogulatlanul s igazi tárgyilagossággal (mert erre a reformatio tárgyalásánál épen szükség lesz) lesznek megírva. A már megjelent kötetet pedig a legmelegebben ajánljuk az érdekeltek figyelmébe.

A Protestans Theologiai Könyvtár XIII. kötete. „Magyar Protestans egyháztörténelmi monographiák“ 144. l. Korábban jeleztük volt, hogy a Magyarországi Prot. Egylet a theologiai könyvtár következő három évi ciklusára a magyar. prot. egyház történelmének kiválóbb mozzanatait ismertető monographiákat fog közrebocsátani. Ebből az első kötet a fenti czimmel a következő tartalommal jelent meg: Bethlen Gábor és a kassai pap. Irta Szilágyi Sándor. Beliczay Jónás életrajza. Irta Karsay Sándor superintendens. Vázlatok a papszentelés multjából, különös tekintettel a beregiekre. Irta Szeremlei Sámuel. Az erdélyi reformált egyház közoktatási állapota a mult században. Irta Jakab Elek. Az eperjesi mézsárszék. Irta Szeremlei Sámuel. Adatok Décsi János életéhez. Irta Szabó Károly.

Az iskolázás jelene Angolországban című munkára bocsátott ki aláírásra felhívást Felméri Lajos a kolozsvári magyar kir. tud. egyetemen a nevelés-tudomány ny. r. tanára. A mű az angol iskolázást fogja ismertetni három részben, az első részben a népiskolázást, a másodikban a középoktatást, a harmadikban a felső oktatást tárgyalván. Felméri tanár már több év óta tanulmányozta az angol nevelési és oktatási rendszert s az 1879/80 isk. évet pedig épen abból a czélből, hogy közvetlen tapasztala-

*) Ez ekkla derék ifju papja: Kozma Dimény.

Szerk.

tokat szerezzon, Angliában töltötte. Művének már nagy érdeket kölcsönöz az a körülmény, hogy ama nagy nemzet-miveltségi tényezőivel foglalkozik behatóan, mely fejlődésében, szokásaiban és jellemében s így nevelési rendszerében is feltűnőleg elűt a continens összes mivelt nemzetétől. Érdekel várjuk a felhívásban ígért összehasonlításokat az angol és hazai közoktatásügyünk egyes köreire nézve. A hazai közoktatásügy eddig csaknem kizárólag a németben találta forrását és formáját. Nagy ideje volt már, hogy más rendszerrel, más iránynyal is ismerkedjünk, s főleg azzal a nevelés és oktatási rendszerrel, mely az ismeretmennyiség közlésénél a tehetségek és a jellem fejlesztését, az egyén szellemi és erkölcsi erőinek önállósítását mindig inkább szemelőtt tartotta és tartja, mint bármely más fenálló nevelési rendszer. S midőn e szempontból t. dolgozó társunk művének megjelenésére örömmel várunk, egyszerűs mind melegen ajánljuk a nevelés és oktatás minden munkásainak és barátainak figyelmébe. A 36—38 nyomott ivre terjedő két kötetes munka aláírási ára: 3 frt. Külön előfizetést is elfogad a szerző. az első kötetre (népiskolázás) 1 frt 50 krral; a másodikra (közép- és felső-oktatás) 2 frttal. A megrendelési határidő május 20-ig terjed. Az első kötet május végével jelenik meg. Gyűjtőknek 7 teljes vagy 10 rész-példányra tisztelet példány adatik.

A Székely Mivelődési és Közgazdasági Egyesület ötödik évkönyve 1880-ra. Szerk. Buzogány Áron egy. titkár. A jelen szerkesztett évkönyv az 1880. közgyűlésen tartott emelkedett szellemű elnöki beszéden és a nagy szakértelemmel összeállított titkári jelentésen kívül az alapszabályok módosítását s Bárány Kemény Endrétől a Székely és Magyar című szép költeményt, Téglás Gábortól Tájképi vázlat a Székelykő és vidékéről című jeles értekezést, és György Endrének A székely ipar keleti missioja kiváló figyelmet érdemlő cikkét stb. foglalja magában. A Székely-egylet évről évre nagyobb körre terjeszti ki működését s vagyoni állása is mindinkább gyarapszik. A múlt évi összes bevétel: 13383 frt 10¼ kr. Kiadás 3764 frt 29 kr. Jelenlegi egyleti vagyon: 9618 frt 81¼ kr. Az évkönyvet ajánljuk olvasóinknak különösen azért, hogy az az egylethez csatlakozásra buzdítsa.

Magyar Prot. Egyh. és Isk. Figyelő márt.—áprilisi kettős füzet (III—IV.) a következő gazdag tartalommal jelent meg: Révész Imre. Czelder Márton. Hégel bölcsészeti rendszerének vázlata. Dr. Heiszler József. A vallásos rajongók forradalma. Csuthy Zsigmond. Az ősidőkből. Venetianer Sándor. Az illetéktelen keresztelések. Filó Lajos. Énekeskönyvünk. Ivánka Sámuel. Töredékek a magyar ref. énektörténelemből. Kálmán Farkas. Missiói közlemények. Láng Adolf. A keresztény archetypusok *) Vári Szabó Sámuel. Történeti adatok. Közli Fördös Lajos és Koncz József. Egyházi szemle kül- és belsőldről stb. Megjelent az Evangeliumi Lelkészi Társ. IV—V. füzete is, Révész Bálint, Győry Vilmos, Czelder M. stb. hozva jeles egyh. beszédeket. „A Protestans Pap“ 6. számának érdekes tartalma. Oh maradj velem (hymnus). Visszáságok. Virágvasárnap egyh. beszéd. Husvéthi egyh. beszéd. Esketési beszéd. Az isteni tisztelet reformjáról. Cura pastoralis. Lelkészi iroda. Különfélék. A „Prot. Pap“ szerkesztői e füzetben arról is értesítnek, hogy az általuk kiadandó, előbbi füzetünkben jelzett, munkája Geroknak: „Apostolok cselekedetei bibliamagyarázatokban“ az ők kiadásukban nem jelenhetik meg, mert N. Garzó Gyula ur, a „Gyakorlati Bibliamagyarázatok“ kiadó tulajdonosa sietett szerzőtől s kiadójától az általuk már

*) E cikk a „Prot. Egyh. és Isk. Lap.“ f. évi 6. számában a „keresztény és keresztény“ szóra szerkesztőségünkben megjelent cikkre iratott. Feleletünket erre l. csakugyan a „Prot. Egyh. és Isk. Lap“-ban 16. sz. Szerk.

nagy részben lefordított mű magyar nyelvre fordíthatása s kiadása ki-
zárolagos jogának megszerzésében őket megelőzni.

A Nemzeti Nőnevelés ez évben megjelent számairól még nem szólhatunk. Három füzet van előttünk, kiváló tartalmu czikkekkal. A márt. füzet tartalma: Hogyan neveljük kisdedeinket. Női keresetforrások. Stetina Ilona. A magyar föld lakói őseink beköltözése előtt. Sebestyén Gyula. Az iránytű. Kont Gyula. Kötelesség és lelkiismeret. Smiles S. után (angolból). A szobadiszítésről. Költemény-magyarázat (Fiannak, Arany J.) Komáromi Lajos. A tanítónő magatartása a házi ipar és a kézi munka tanításánál. Kucelnik Vilma. A skrofulás gyermekek érdekében. Rózsahegy A. stb. E jelesen szerkesztett folyóiratot, mely a nőknek helyes és teljesen magyar szellemben való nevelésének elősegítését tűzte feladatául, ismételten ajánljuk a tanítók, tanítónők és családanyák figyelmébe. Ára egész évre 6 frt. Megjelen minden hónapban egyszer, a budapesti sugáruiti állami tanítónő-képző intézet tanítói szerkesztésében.

Apáczai Csere János népszerű életrajza. Összeállította és brassómezei tanítótestület 1880 évi okt. 14-én Zajzonban tartott közgyűlésén felolvasta Koós Ferencz, brassó-fogarasmegyei kir. tanfelügyelő. Ára 10 kr. A tiszta jövedelmet az „Apáczai Csere János emléke” című alap gyarapítására ajánlja a szerző. E füzetkét, a mellett, hogy az olvasó megismerheti belőle a nagynevű férfi életét, a nemes czél is ajánlja. Üdvözlét Koós tanfelügyelő urnak, hogy Apáczai Cs. János emlékét a székely-csángó magyarok közt felújította és a szász egyházi hatóság alatt álló 10 magyar község nemzeti érzülete emelésére azt az indítványt tette e községeknek: hogy Apáczai Csere János születéshegye Apácán a Rabzoros utcában márvány táblával jelöltesék meg és hogy emléke czimén egy tőke gyűjtessék apáczai szegény, szorgalmas tanulókat segélyezésére.

Mulattató Zsebkönyvtár czimen Buzarovits Gusztáv könyvkiadó Esztergomban figyelemreméltó vállalatot indított meg humorisztikus irodalmunk gyarapítására. Az 1-ső füzet Balázs Sándor „A mama tyúkszeme” című novelláját közli; a 2-ik Lauka G. vig beszélyét: az Eltévedt csók; a 3-ik Eckstein Ernő Vörös Julcsáját (fordítás); a 4-ik Györffy Iván hat humoros toasztját; az 5-ik Lauka G. két humoros novelettejét: Egy agglégény viszontagságai és Herczeg Ugrikovics Mirkó. Egy füzet ára: 10 kr. postán: 12 kr.

Magyar Paedagogiai Szemle márt. (III.) füzetének változatos tartalma: A néptanító küzdelme a népiskola alakulásakor. Rill J.-től (Krób Pál életrajzával és arczképével). A tankötelezettség főakadálya és az ingyenes oktatás. Zádor Gyulától. A leánynevelés kérdéséhez Vajdai Ernő. Tanfelügyelői körlevél. Groó Vilmostól. A hangoztató módszer első hangoztatója. Csukási Fülöp. Irodalmi kalauz.

Társadalmi Reform szabad (!) füzetek korunk anyagi és erkölcsi bajainak orvoslására. Megjelen havonként 10—12 oldalon. Szerk. Rónai Ferencz II. ker. lánczhíd utca 13. sz. 1. emelet. Ára 10 számnak: 1 frt.

KÜLÖNFÉLÉK.

A verespataki unitarius lelkészi állomás pár évi szünetelés után végre betöltetett. Örvendünk, hogy ottani hitrokonaink annyira rendezhették ekklézsiájuk ügyeit, hogy maguk közt ismét rendes lelkészt üdvözölhetnek. Az új lelkész Bakó Lajos, ezelőtt pár évvel végzett theologus, mint értesítenek, husvéth első napján köszöntötté be, mintegy a szellemi feltámadás jelzésül az ekklézsiára. A beigtató beszédet Mózes András, Abrudbánya jeles szónoki tehetségű, derék lelkésze mondotta, fejtegetve a papi állás fontosságát, nehézségeit s a hívek kötelességét a pappal szemben. Az ifju lelkész Zsolt, 22, 23. „Hirdetem a te nevedet az én atyámfiaimnak, a gyülekezetnek közepette dicsérlek tégedet” alapján tartotta beköszöntő beszédét, melyben e kérdést téve fel: mire hivatott a lelkész az egyházban? feleletül adta: I. Az evangelium hirdetésére a templomban. II. Az evangelium szellemének átvitelére az életbe.